

tussen

Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 17 4 ● 2018

Nieuwsflits

● Zeearend. Foto: Harm Niesen.

Eerste broedpaar zeearend in Noord-Holland succesvol

Eind juli verliet de eerste jonge zeearend in Noord-Holland het nest! Het ouderpaar broedde met succes op vogeleiland Dode Hond in het Eemmeer. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten beheren samen het eiland. De leden van Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken hielden de roofvogels nauwlettend in de gaten en legden de ontwikkelingen vast. Op <https://www.vwggooi.nl/index.php/2-algemeen/369-zeearend-broedt-in-het-gooi> staat een uitgebreid verslag. De zeearenden startten in de winter met de bouw van een nest van een ruime meter doorsnede en broedden 1 ei uit. Ze kozen daarvoor een hoge wilg uit op het eiland. Uit waarnemingen blijkt dat de vogels een gevarieerd dieet hebben. Ze voerden hun jong onder meer met vis, een haas en diverse vogels, zoals meerkoeten, krakeend en kokmeeuw. Een van de vogelwerkgroepleden ziet op 20 juli een jonge zeearend zijn eerste onhandige vliegmanoeuvres doen. Ondertussen is het jong definitief uitgevlogen. Het eiland Dode Hond

en het omringende Eemmeer zijn een belangrijk natuurgebied voor vogels. Het gebied heeft de beschermde status van Natura 2000.

Bittervoorn profiteert van verbeterde waterkwaliteit

Door het verbeteren van de waterkwaliteit, het herstel van leefgebieden en de aanleg van vismigratievoorzieningen gaat het beter met veel vissoorten. Een bijzonder voorbeeld hiervan is de bittervoorn. Deze Europees beschermde kleine karperachtige neemt in heel Nederland toe, zo laten gegevens van het Meetprogramma Zoetwatervissen zien. De bittervoorn wordt beschermd middels de Europese Habitatrichtlijn en stond voor kort op de Nederlandse Rode Lijst. Deze soort is niet alleen afhankelijk van waterplanten, maar voor de voortplanting ook van zoetwatermosselen. In de paaitijd krijgen de mannetjes een paarsroze kleur en een oranje oog. Vervolgens gaan ze op zoek naar een mossel. Andere mannetjes worden hier weggejaagd, en vruchtbare vrouwtjes gelokt. Deze vrouwtjes hebben een legbuis

ontwikkeld, die onder hun buik hangt. Hiermee worden de eitjes in de mossel gelegd. Vervolgens loost het mannetje zijn zaad bij de opening van de mossel, zodat het naar binnen gezogen wordt en de eitjes bevrucht worden. Door deze strategie zijn de eieren en de larven uitstekend beschermd tegen rovers. Als ze circa één centimeter groot zijn, zwemmen de larven de mossel uit.

De gegevens van het Meetprogramma Zoetwatervissen laten zien dat de verspreiding van de bittervoorn sterk toegenomen is in bekend leefgebied. Een deel van de toename komt doordat we meer onderzoek doen naar vissoorten. In toenemende mate koloniseert de bittervoorn ook delen van Nederland waar de soort nog niet voorkwam. Naar verwachting zal de soort de komende jaren nog verder toenemen.

Tekst RAVON

Bosmuis belaagt gewone pad!

Amfibievoorzielingen bestaande uit passages (tunnels) en geleidingschermen zorgen op veel plaatsen in Nederland voor de veilige oversteek van kikkers, padden en salamanders tussen hun overwinteringsplaatsen en de voortplantingswateren. Bij deze voorzieningen vindt een stuwning van dieren plaats en predatoren zouden daar eenvoudig op in kunnen spelen... in theorie althans. Hoewel het goed denkbaar is dat roofdieren plaatsen met (tijdelijk) verhoogde concentraties prooidieren uitbuiten als ideale foerageertrajecten, is hier nauwelijks iets over bekend. Vanuit de wetenschappelijke literatuur is geen bewijs bekend dat

● Tapuit met kleurringen. Foto: Tim Zutt.

● Bosmuis. Foto: Bert Pijs.

dergelijke predatie langs faunavorzeningen amfibiepopulaties negatief beïnvloedt. Saillant detail daarbij is echter wel, dat onderzoek naar deze link ook nog niet of nauwelijks heeft plaatsgevonden. Zelfs anekdotische waarnemingen zijn uiterst schaars.

Bij een monitoring van het medegebruik van amfibieënpassages in de provincie Noord-Holland is gebruik gemaakt van cameravallen en de data daarvan zijn nu uitgewerkt. Op 27 maart 2016 werd een waarschijnlijk geval van een poging tot predatie in de passage vastgelegd. Een volwassen bosmuis belaaft een volwassen gewone pad. Hoewel niet op beeld is vastgelegd dat de pad werkelijk wordt gedood door de bosmuis, heeft het er alle schijn van dat de bosmuis geen vriendjes wil worden, zie <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=24480>. Bekend is dat bosmuizen er een omnivore levensstijl op na kunnen houden en het eten van amfibieën (inclusief een

gewone pad) is, hoewel zeldzaam, vaker waargenomen.

Tekst RAVON

Zorgen om tapuiten in de Helderse duinen

Nadat in het broedseizoen van 2016 en 2017 veel nesten van tapuiten in het duingebied van Den Helder waren gepredeerd door waarschijnlijk een marter, keerden er afgelopen voorjaar opvallend weinig vrouwtjes tapuiten terug. Frank Majoor (SO-VON), stagiair Frans en boswachter Tim Zutt zetten dit jaar alles op alles om vrijwel alle nesten te traceren en tegen marters te beschermen met gaas.

Waren er in 2017 nog 40 broedsels en 120 geringde jongen, dit jaar waren er slechts 23 broedsels. Zo'n 20 mannetjes bleven ongepaard. Het goede nieuws is echter dat er dit jaar geen predatie door marters meer is geweest, waardoor er geen vrouwtjes zijn verloren en er toch nog 110 jongen zijn geringd en succesvol uitgevlogen.